

QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG GIÁO DỤC KỸ NĂNG SỐNG CHO TRẺ MẦM NON THEO TIẾP CẬN CHỨC NĂNG QUẢN LÝ

MANAGEMENT OF LIFE SKILL EDUCATION ACTIVITIES FOR KIDS BY ACCESSING THE MANAGEMENT FUNCTION

CAO VĂN QUANG^(*) và NGUYỄN THÀNH NHÂN^(**)

TÓM TẮT: Bài viết giới thiệu việc quản lý hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ mầm non theo cách tiếp cận các chức năng trong quản lý. Theo cách tiếp cận này, người quản lý ở trường mầm non sẽ thực hiện việc quản lý hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ qua bốn chức năng cơ bản: 1) Xây dựng kế hoạch; 2) Tổ chức thực hiện kế hoạch; 3) Chỉ đạo thực hiện; 4) Kiểm tra, đánh giá việc thực hiện hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ.

Từ khóa: quản lý; giáo dục kỹ năng sống; chức năng quản lý.

ABSTRACT: The article aims to introduce the management of life skills education for preschool children in a functional approach in management. According to this approach, the preschool manager will manage the life skills education for children through four basic functions: 1) Plan development; 2) Implementation plan; 3) Directing implementation; 4) Examining and evaluating the implementation of life skills education for children.

Key words: management; life skills education; management functions.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Hiện nay thực tế các trường mầm non đang thực hiện theo sự chỉ đạo chung của các cấp trên trong việc dạy lồng ghép kỹ năng sống cho trẻ vào trong Chương trình Giáo dục mầm non, mà chưa có sự quan tâm đúng mức dẫn đến hoạt động này chưa đạt hiệu quả. Hoạt động giáo dục kỹ năng sống được xem là một hoạt động còn khá mới mẻ trong hệ thống giáo dục ở nước ta, đặc biệt là ở bậc học mầm non. Ngày nay, nhu cầu trang bị - giáo dục kỹ năng sống cho trẻ em mầm non rất quan trọng và cần thiết. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2019) đã đưa định hướng và yêu cầu các cơ sở giáo dục ở các cấp, cách riêng là cấp mầm non cần triển khai việc giáo dục kỹ năng sống cho trẻ em [1].

2. QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG GIÁO DỤC KỸ NĂNG SỐNG CHO TRẺ MẦM NON THEO TIẾP CẬN CHỨC NĂNG QUẢN LÝ

Theo cách tiếp cận chức năng trong quản lý, công tác quản lý hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ mầm non cần đảm bảo được bốn chức năng quản lý căn bản sau [4]:

2.1. Xây dựng kế hoạch hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ mầm non

Trong hoạt động quản lý, công việc xây dựng kế hoạch "Là hành động đầu tiên của người quản lý", được xem là chức năng quan trọng hàng đầu, nhằm định hướng cho toàn bộ hoạt động của nhà quản lý, và được xem như phương tiện chuyển hóa mục tiêu đã xác định thành hiện thực.

(*) ThS. Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn – Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh, caoquang@hcmussh.edu.vn

(**) TS. Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn – Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh, ntnhan@hcmussh.edu.vn, Mã số: TCKH28-19-2021

Cán bộ quản lý trường mầm non với chức năng kế hoạch hóa là đưa các hoạt động giáo dục (quản lý số lượng, quản lý chất lượng nuôi dưỡng, chăm sóc, vệ sinh an toàn, quản lý hoạt động học, quản lý hoạt động giáo dục kỹ năng sống; quản lý đội ngũ, cơ sở vật chất, môi trường...) của trường mầm non vào kế hoạch và thực hiện theo tiến độ định sẵn [6, tr.121]. Cán bộ quản lý phải thực hiện nhiệm vụ của mình là phát triển nhà trường theo đúng mục tiêu giáo dục. Trong quá trình lập kế hoạch, cán bộ quản lý phải xác lập được mục tiêu phát triển chung của nhà trường trên cơ sở phát triển toàn diện cho trẻ, hình thành cơ sở ban đầu của nhân cách, chuẩn bị cho trẻ vào lớp một.

Như vậy, để xây dựng tốt kế hoạch, cán bộ quản lý cần phải nhận ra được các cơ hội, nắm bắt đầy đủ thông tin làm cơ sở cho việc xây dựng kế hoạch; xác định mục tiêu, xác định các điều kiện nội lực và ngoại lực, tìm phương án và giải pháp thực hiện, lựa chọn phương án tối ưu... [2, tr.13-14]. Việc xây dựng kế hoạch trong công tác quản lý hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ mầm non là hết sức cần thiết. Khi thực hiện xây dựng kế hoạch hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ mầm non, cán bộ quản lý cần phải thực hiện các công việc nào?

Tìm hiểu nhu cầu giáo dục kỹ năng sống và phân tích thực trạng giáo dục kỹ năng sống cho trẻ: cán bộ quản lý cần tìm hiểu nhu cầu giáo dục kỹ năng sống và phân tích thực trạng giáo dục kỹ năng sống cho trẻ. Hiệu trưởng tổ chức tìm hiểu nhu cầu giáo dục kỹ năng sống cho trẻ của cán bộ quản lý, giáo viên nhà trường và nhu cầu của cha mẹ trẻ trong việc giáo dục kỹ năng sống cho trẻ; khảo sát, phân tích thực trạng tổ chức hoạt động giáo dục kỹ năng sống trong phạm vi trường mầm non, địa phương, vùng, quốc gia; từ đó chỉ ra những điều đã làm được và những hạn chế cần khắc phục về: mục tiêu, nội dung, hình thức, phương pháp, các điều kiện thực hiện; trình độ, năng lực, phẩm chất của cán bộ quản lý, giáo viên,

cha mẹ của trẻ và của các lực lượng giáo dục trong và ngoài trường về giáo dục kỹ năng sống; trình độ kỹ năng sống của trẻ mầm non và sự phối hợp các lực lượng giáo dục.

Nắm vững quy định, yêu cầu và chỉ đạo của ngành về hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ: cán bộ quản lý cần nắm vững quy định, yêu cầu và chỉ đạo của ngành về hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ. Hiệu trưởng phải nắm bắt kịp thời các văn bản quy định và yêu cầu của bộ, sở, phòng giáo dục và đào tạo về việc thực hiện chương trình giáo dục mầm non đổi mới, về việc tổ chức thực hiện hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ mầm non [1, tr.4-5]. Ban Giám hiệu tổ chức cho các lực lượng giáo dục có liên quan tìm hiểu và nắm vững những quy định của bộ, sở, phòng giáo dục và đào tạo về tổ chức, thực hiện hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ mầm non, như: Giáo dục kỹ năng sống thông qua việc tích hợp vào các môn học, các hoạt động giáo dục và các chuyên đề (Sở Giáo dục và Đào tạo Thành phố Hồ Chí Minh); Đổi mới nội dung, phương pháp và hình thức tổ chức hoạt động dạy - học theo hướng tăng cường hoạt động học, phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của người học [1, tr.2].

Xác định rõ mục tiêu hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ mầm non: đây được xem là một nội dung quản lý quan trọng hàng đầu trong các nội dung quản lý. Nó bảo đảm cho hoạt động quản lý đi đúng hướng và đạt được kết quả mong muốn, góp phần thực hiện mục tiêu chung của giáo dục mầm non [3, tr.267].

Để đạt hiệu quả cao trong công tác quản lý hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ mầm non, cán bộ quản lý cần căn cứ vào thực trạng kỹ năng sống của trẻ, văn bản chỉ đạo của ngành, các cấp quản lý để đề ra mục tiêu hoạt động giáo dục kỹ năng sống. Trước tiên, cán bộ quản lý cần phải quán triệt mục tiêu giáo dục kỹ năng sống cho trẻ em nói chung là: trang bị cho trẻ những kiến thức, giá trị, thái độ và kỹ năng

phù hợp, trên cơ sở đó, hình thành cho trẻ những hành vi, thói quen lành mạnh, tích cực, loại bỏ những hành vi, thói quen tiêu cực trong các mối quan hệ, các tình huống và hoạt động hằng ngày; tạo cơ hội để trẻ thực hiện tốt quyền, bổn phận của mình và phát triển hài hòa về thể chất, trí tuệ, tinh thần và đạo đức [1]. Cán bộ quản lý cần nắm vững mục tiêu giáo dục kỹ năng sống cho trẻ mầm non mà Bộ Giáo dục và Đào tạo đã xác định là: *"Giúp trẻ nhận thức về bản thân: sự tự tin, tự lực, thực hiện những quy tắc an toàn thông thường, biết làm một số việc đơn giản; hình thành và phát triển các kỹ năng xã hội cần thiết: thể hiện tình cảm, sự chia sẻ, hợp tác, kiên trì, vượt khó; hình thành một số kỹ năng ứng xử phù hợp với gia đình, cộng đồng, bạn bè và môi trường"* [1]. Trên các cơ sở xác định mục tiêu giáo dục kỹ năng sống cho trẻ mầm non, thực trạng giáo dục kỹ năng sống cho trẻ mầm non của từng địa phương, và kết hợp với đặc điểm, điều kiện riêng của từng trường mầm non, cán bộ quản lý cần xác định mục tiêu giáo dục kỹ năng sống cho trẻ ở từng trường mầm non cụ thể.

Xác định nội dung giáo dục kỹ năng sống cho trẻ mầm non: từ mục tiêu, cán bộ quản lý cần chủ động xác định nội dung giáo dục kỹ năng sống cho trẻ của trường mình; phân tích mối quan hệ giữa hệ thống kỹ năng sống và mục tiêu giáo dục kỹ năng sống cho trẻ, từ đó xác định hệ thống các kỹ năng sống cần thực hiện trong các hoạt động dạy học và giáo dục ở trường mầm non. Nội dung chương trình giáo dục kỹ năng sống cho trẻ mầm non tập trung vào các nhóm kỹ năng sống cơ bản: ý thức bản thân, quan hệ xã hội, giao tiếp, thực hiện công việc, ứng phó với sự thay đổi. Yêu cầu của việc xác định nội dung chương trình giáo dục kỹ năng sống cho trẻ nói chung cần phải theo nguyên tắc đảm bảo tính mục đích, tính khoa học, tính thực tiễn và tính hợp lý. Các kỹ năng sống được chọn phải phù hợp với điều kiện của nhà trường, thực tế của địa phương và đặc điểm

tâm sinh lý, lứa tuổi, khả năng, nhu cầu của trẻ, đáp ứng mục tiêu giúp cho trẻ hình thành và phát triển những thói quen, hành vi, thái độ tích cực, lành mạnh trong việc ứng xử các tình huống của cuộc sống cá nhân và tham gia đời sống xã hội, qua đó hoàn thiện nhân cách và định hướng phát triển bản thân tốt hơn [1]. Việc xác định nội dung chương trình giáo dục kỹ năng sống cho trẻ mầm non bao gồm:

Nội dung giáo dục kỹ năng sống trong các hoạt động dạy học trên lớp: cần xác định các kỹ năng sống được lồng ghép trong từng hoạt động khác nhau, chẳng hạn: xác định các kỹ năng sống được lồng ghép trong giờ hoạt động làm quen với các tác phẩm văn học, hoạt động tạo hình, hoạt động chơi sắm vai theo chủ đề,...

Nội dung dạy học kỹ năng sống như một môn học: cần xác định mục đích, nội dung cụ thể cho tất cả trẻ mầm non hoặc cho từng đối tượng trẻ theo độ tuổi, giới tính, thành phần gia đình, địa phương.

Nội dung giáo dục kỹ năng sống theo chủ đề: cần xác định mục đích, nội dung các chủ đề sao cho phù hợp với yêu cầu chung và đặc điểm riêng của các trường mầm non.

Nội dung giáo dục kỹ năng sống trong các hoạt động ngoài giờ lên lớp: trong các hoạt động sinh hoạt hằng ngày của trẻ, trong giờ đón/tra trẻ, trong giờ ăn, vệ sinh,... và trong các hoạt động giáo dục khác. Lưu ý: cần xác định những kỹ năng sống cụ thể được lồng ghép trong từng hoạt động giáo dục cụ thể, chẳng hạn: xác định các kỹ năng sống được lồng ghép trong hoạt động ngoài giờ lên lớp, các kỹ năng sống được lồng ghép trong sinh hoạt dã ngoại, tham quan,...[1].

Xác định hình thức, phương pháp giáo dục kỹ năng sống cho trẻ mầm non: đối với trẻ mầm non, hình thức và phương pháp tổ chức hoạt động giáo dục đóng vai trò quan trọng trong nhận thức của trẻ. Phương pháp giáo dục phù hợp, hình thức tổ chức phong phú mới có thể thu hút trẻ, làm cho trẻ có hứng thú trong

học tập thì công tác giáo dục kỹ năng sống cho trẻ mới đạt hiệu quả. Cán bộ quản lý xác định hình thức tổ chức hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ trên cơ sở nghiên cứu đặc điểm của từng hình thức và lựa chọn những hình thức phù hợp với yêu cầu, quy định của các cấp quản lý và với đặc điểm, điều kiện riêng của từng địa phương, từng trường [1]. Cần khuyến khích giáo viên vận dụng linh hoạt, phát huy tính tích cực, sáng tạo trong việc thực hiện các hình thức và phương pháp giáo dục kỹ năng sống cho trẻ.

Các công việc cụ thể là: 1) Lựa chọn các hình thức dạy kỹ năng sống: dạy học kỹ năng sống như một môn học độc lập, lồng ghép nội dung giáo dục kỹ năng sống trong các hoạt động dạy trẻ trên lớp; 2) Lựa chọn các hình thức hoạt động giáo dục có lồng ghép nội dung kỹ năng sống: các hoạt động ngoài giờ lên lớp, hoạt động văn thể mỹ và lao động, hoạt động dã ngoại,...; 3) Xác định phương pháp tổ chức hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ trên cơ sở nghiên cứu đặc điểm của từng phương pháp giáo dục, theo phương châm giáo dục "chơi mà học, học bằng chơi" và theo xu hướng phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của trẻ, phù hợp với đặc điểm tâm lý trẻ, nội dung giáo dục trong từng chủ đề và điều kiện thực tế của trường, lớp [1].

Xác định thời gian, kinh phí, các điều kiện cần thiết cho việc tổ chức hoạt động giáo dục kỹ năng sống: việc xác định thời gian, kinh phí và các điều kiện thực hiện hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ mầm non bao gồm:

Phân bổ thời gian hợp lý cho hoạt động giáo dục kỹ năng sống: cán bộ quản lý căn cứ vào nội dung chương trình giáo dục và số lượng công việc của trường trong năm học, để từ đó, phân bổ thời gian cho các hoạt động liên quan đến tổ chức giáo dục kỹ năng sống cho trẻ: thời gian cho hoạt động dạy học kỹ năng sống, thời gian cho việc tổ chức các hoạt động giáo dục có lồng ghép nội dung giáo dục kỹ

năng sống, và thời gian cho các hoạt động ngoài giờ lên lớp, hoạt động dã ngoại, liên quan đến giáo dục kỹ năng sống.

Dự trù kinh phí cho hoạt động giáo dục kỹ năng sống theo từng năm học, kinh phí cho từng hình thức giáo dục, cho từng hoạt động cụ thể.

Xác định cơ sở vật chất, thiết bị giáo dục, đồ dùng dạy học thông qua việc thống kê số lượng và chất lượng của phòng học, phòng chức năng, các công trình cơ sở vật chất khác của trường, kết hợp với những yêu cầu của hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ để đưa ra các phương án thực thi hiệu quả. Cụ thể: phân bổ phòng học, cơ sở vật chất, đồ dùng dạy học, trang thiết bị và đồ dùng giáo dục cho giáo viên để thực hiện nhiệm vụ (trên tinh thần tận dụng triệt để và sử dụng hiệu quả các điều kiện hiện có của nhà trường). Có kế hoạch đầu tư trang thiết bị, đồ dùng dạy học mới; sửa chữa, bảo quản, sử dụng cơ sở vật chất, đồ dùng phục vụ cho hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ mầm non [2, tr.69].

Xác định các lực lượng tham gia hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ: cán bộ quản lý xác định các lực lượng giáo dục trong nhà trường và nhiệm vụ tương ứng. Hiệu trưởng cần nắm được yêu cầu của công tác giảng dạy kỹ năng sống, thực trạng đội ngũ của nhà trường và xuất phát từ nhận thức: vì công việc để chọn người thích hợp, chứ không vì người để đặt việc. Các lực lượng giáo dục trong trường mầm non bao gồm: Ban Giám hiệu, giáo viên, bảo mẫu, nhân viên y tế, hành chính, lao công, bảo vệ...; Các lực lượng giáo dục ngoài nhà trường và nhiệm vụ tương ứng: Cha mẹ của trẻ, các cơ quan, tổ chức xã hội. Xây dựng kế hoạch phối hợp với cha mẹ trẻ và các lực lượng khác ngoài nhà trường để huy động tối đa các nguồn lực; sự hợp tác để đầu tư môi trường, điều kiện thuận lợi, hỗ trợ cho hoạt động giáo dục kỹ năng sống đối với trẻ [1], [2, tr.94-97].

Xây dựng các loại kế hoạch hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ: xây dựng kế hoạch hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ theo

năm học, học kỳ, tháng, tuần. Kế hoạch hoạt động năm học là công cụ theo suốt quá trình quản lý của người hiệu trưởng, từ khi phát triển nhiệm vụ đến khi đánh giá thực hiện công tác. Để xây dựng kế hoạch năm học hiệu quả, có tính khả thi cao, hiệu trưởng cần chủ động lôi cuốn mọi người tham gia xây dựng kế hoạch từ tổng thể đến chi tiết. Thành lập nhóm (tổ) để khởi thảo và tập hợp kế hoạch của các bộ phận trong đơn vị. Trong trường mầm non, thành phần chính là hiệu trưởng, phó hiệu trưởng, tổ trưởng chuyên môn các khối (mầm, chồi, lá). Xây dựng kế hoạch hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ theo các hình thức: kế hoạch lồng ghép nội dung giáo dục kỹ năng sống trong các hoạt động dạy học trên lớp, kế hoạch dạy học môn kỹ năng sống, kế hoạch tổ chức các hoạt động giáo dục ngoại khóa có lồng ghép nội dung giáo dục kỹ năng sống, kế hoạch tổ chức các chuyên đề giáo dục kỹ năng sống, kế hoạch giao lưu và thi tài giáo dục kỹ năng sống,... [2, tr.69-70].

Xây dựng kế hoạch tập huấn, bồi dưỡng chuyên môn cho giáo viên: xây dựng kế hoạch tập huấn, bồi dưỡng cho giáo viên các năng lực liên quan đến lĩnh vực giáo dục kỹ năng sống của trẻ: từ ý nghĩa, mục tiêu, nội dung, đến các phương pháp, hình thức tổ chức hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ mầm non. Kế hoạch này gồm có: Kế hoạch thường niên (vào dịp hè, hoặc đầu năm học) và Kế hoạch hằng tháng (sinh hoạt chuyên môn, báo cáo chuyên đề).

Xây dựng tiêu chí đánh giá hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ: Ban chỉ đạo soạn thảo quy trình kiểm tra, đánh giá hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ. Soạn thảo tiêu chí đánh giá việc dạy học kỹ năng sống, các hoạt động giáo dục có lồng ghép nội dung giáo dục kỹ năng sống, việc tổ chức chuyên đề giáo dục kỹ năng sống cho trẻ.

Duyệt các loại kế hoạch: Ban chỉ đạo phân tích tính hợp lý, khả thi của các kế hoạch. Hiệu trưởng xin ý kiến chỉ đạo của cấp trên về kế hoạch chung và duyệt các kế hoạch.

2.2. Tổ chức thực hiện kế hoạch hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ mầm non

Tuy công tác xây dựng kế hoạch là một công việc quan trọng, nhưng chỉ là khâu đầu tiên của một quá trình quản lý bằng kế hoạch. Muốn kế hoạch trở thành hiện thực, mục tiêu trở thành kết quả, thì việc tổ chức, chỉ đạo thực hiện mới có ý nghĩa quyết định sự thành công của nhà quản lý; Các kế hoạch có được thực thi hay không, hay thực thi đạt được ở mức độ nào là phụ thuộc vào năng lực tổ chức của nhà quản lý. Xét theo góc độ: tổ chức là một hành động, thì tổ chức là sắp xếp, điều khiển của nhà quản lý đối với một nhóm người để đạt tới mục đích nhất định [2, tr.14]. Như thế, tổ chức hoạt động giáo dục hợp lý sẽ đem lại kết quả giáo dục cao, và ngược lại. Tổ chức thực hiện kế hoạch hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ mầm non là thực hiện các công việc như sau:

Thành lập Ban chỉ đạo hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ: Ban chỉ đạo sẽ thực hiện chuyên trách quản lý hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ trong trường mầm non. Ban chỉ đạo điều hành toàn bộ hoạt động và chịu trách nhiệm về chất lượng giáo dục kỹ năng sống cho trẻ. Vì vậy, việc thành lập Ban chỉ đạo là rất cần thiết và quan trọng đối với việc thực thi kế hoạch hoạt động giáo dục kỹ năng sống. Thông thường Ban chỉ đạo gồm có: hiệu trưởng là trưởng Ban, phó hiệu trưởng là phó Ban và các khối trưởng là các thành viên; và ngoài ra hoặc khi cần thiết, trường Ban có thể mời thêm các lực lượng giáo dục khác cùng tham gia.

Xây dựng lực lượng nòng cốt cho hoạt động giáo dục kỹ năng sống: để thực hiện kế hoạch đạt hiệu quả tốt, Ban chỉ đạo cần tiến hành rà soát trình độ, năng lực và phẩm chất của giáo viên, nhân viên trong trường và lựa chọn những giáo viên, nhân viên có nhiều kinh nghiệm và tâm huyết về giáo dục kỹ năng sống làm lực lượng nòng cốt. Lực lượng này đi tiên phong trong

các hoạt động dạy học và giáo dục kỹ năng sống, và được ưu tiên bồi dưỡng thường xuyên.

Xây dựng mối quan hệ phối hợp: Ban chỉ đạo cần nêu cao ý thức trách nhiệm trong công việc của từng khối, phòng ban, bộ phận và các cá nhân trong từng tập thể thông qua các cuộc họp; Giải thích ý nghĩa quan trọng của sự phối hợp giữa các khối, phòng ban, bộ phận trong trường và giữa các cá nhân trong cùng một khối, phòng ban, bộ phận khi thực hiện nhiệm vụ giáo dục kỹ năng sống. Ban chỉ đạo hướng dẫn phương pháp phối hợp, giám sát và đánh giá sự phối hợp này.

Phân công nhiệm vụ cho các bộ phận, cá nhân tham gia hoạt động giáo dục kỹ năng sống: hiệu trưởng, trưởng Ban chỉ đạo, có nhiệm vụ quản lý Phó hiệu trưởng và quản lý chung, huy động các nguồn lực, quản lý sự phối hợp các lực lượng giáo dục. Phó hiệu trưởng quản lý các khối trưởng, tổng phụ trách trong các hoạt động và nhiệm vụ giáo dục kỹ năng sống. Khối trưởng (mầm, chồi, lá) quản lý các hoạt động dạy học và giáo dục kỹ năng sống của các giáo viên trong khối, trong trường. Các tổ chức, đoàn thể, nhân viên có nhiệm vụ phối hợp với ban giám hiệu quản lý hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ. Giáo viên trực tiếp tổ chức các hoạt động dạy học và giáo dục kỹ năng sống cho trẻ. Cha mẹ của trẻ phối hợp với ban giám hiệu và giáo viên trong các hoạt động dạy học và giáo dục kỹ năng sống cho trẻ.

Ban hành quy định về tổ chức, thực hiện hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ: Ban chỉ đạo nghiên cứu, họp bàn và thống nhất các quy định nhiệm vụ, quyền hạn cho các lực lượng giáo dục về công tác giáo dục kỹ năng sống. Tham khảo ý kiến cấp trên và các đối tượng liên quan về các quy định. Ban hành các quy định về nhiệm vụ, quyền lợi của các lực lượng giáo dục khi tham gia hoạt động giáo dục kỹ năng sống.

Tổ chức triển khai, hướng dẫn các lực lượng giáo dục thực hiện kế hoạch hoạt động giáo dục kỹ năng sống: Trên cơ sở của kế hoạch chung

về hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ toàn trường theo từng năm học, Ban chỉ đạo tổ chức triển khai, hướng dẫn cho các lực lượng giáo dục. Trưởng khối phổ biến và hướng dẫn việc thực hiện kế hoạch cho các giáo viên trong tổ. Trưởng phòng ban, bộ phận phổ biến và hướng dẫn cho nhân viên phối hợp với các lực lượng giáo dục trong trường thực hiện kế hoạch hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ.

Tạo điều kiện thực hiện kế hoạch giáo dục kỹ năng sống cho trẻ: Ban chỉ đạo thường xuyên quan sát và lắng nghe tâm tư, nguyện vọng của các lực lượng giáo dục khi tham gia công tác giáo dục kỹ năng sống cho trẻ; tạo mọi điều kiện thuận lợi cho các lực lượng giáo dục thực hiện tốt nhiệm vụ được giao; trao đổi, bàn bạc và thống nhất cách hỗ trợ khi cần thiết.

2.3. Chỉ đạo thực hiện kế hoạch hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ mầm non

Trong quản lý, chỉ đạo là "*Huy động lực lượng vào việc thực hiện kế hoạch, là điều hành mọi công việc nhằm đảm bảo cho mọi hoạt động của đơn vị giáo dục vận hành thuận lợi, diễn ra có kỷ cương và trật tự*" [2, tr.15). Do vậy, công tác chỉ đạo của nhà quản lý là một hoạt động cần phải đặt yếu tố nghệ thuật lên hàng đầu nhưng cũng không thể thiếu yếu tố khoa học. Điều này đòi hỏi nhà quản lý phải có năng lực, phẩm chất nhất định, biết vận dụng linh hoạt và sáng tạo hệ thống phương pháp quản lý cũng như phải biết tạo dựng cho mình một phong cách quản lý phù hợp với cá nhân và điều kiện cụ thể của nhà trường. Nhờ đó, nhà quản lý mới có thể sử dụng quyền lực quản lý để tác động đến các đối tượng quản lý một cách có chủ đích nhằm phát huy mọi tiềm năng của họ hướng vào việc đạt mục tiêu chung của hệ thống, biến kế hoạch thành hiện thực. Hiệu trưởng chỉ đạo thực hiện kế hoạch hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ mầm non bao gồm các công tác sau:

Ra quyết định thực hiện kế hoạch hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ: hiệu trưởng ra các quyết định thực hiện kế hoạch: quyết định

về thực hiện kế hoạch chung, quyết định thành lập Ban chỉ đạo, quyết định phân công công việc, quyết định thực hiện các chương trình giáo dục kỹ năng sống, quyết định cử nhân sự đi học tập nâng cao trình độ, quyết định khen thưởng. Hiệu trưởng thông báo, truyền đạt các quyết định đến các bộ phận, cá nhân đầy đủ, chính xác, kịp thời, đảm bảo người nhận quyết định trong tâm thế sẵn sàng thực hiện.

Hướng dẫn cán bộ quản lý, giáo viên, cha mẹ trẻ và các lực lượng giáo dục khác thực hiện kế hoạch: dựa trên phân công nhiệm vụ, các thành viên Ban chỉ đạo hướng dẫn cấp dưới thực hiện các loại kế hoạch đã xây dựng; Quán triệt chủ trương của Bộ Giáo dục và Đào tạo về nâng cao chất lượng chăm sóc, giáo dục trẻ theo hướng "đẩy mạnh thực hiện phương châm giáo dục "chơi mà học, học bằng chơi" và "Xây dựng trường mầm non lấy trẻ làm trung tâm" [1, tr.3-4]. Tư vấn cho cha mẹ trẻ những nội dung cần phối hợp với nhà trường. Thống nhất quan điểm, phương pháp giáo dục giữa nhà trường và gia đình; khuyến khích họ tích cực phối hợp với nhà trường thực hiện giáo dục, rèn luyện kỹ năng sống cho trẻ ở gia đình.

Chỉ đạo các lực lượng giáo dục báo cáo thông tin về hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ: xây dựng và phổ biến cho các lực lượng giáo dục biết các quy định về báo cáo tình hình và kết quả thực hiện hoạt động dạy học có nội dung giáo dục kỹ năng sống, các hoạt động giáo dục lồng ghép nội dung giáo dục kỹ năng sống, và các hoạt động ngoài giờ trên lớp, dã ngoại có nội dung giáo dục kỹ năng sống cho trẻ. Báo cáo tình hình và kết quả thực hiện hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ với cấp trên. Trao đổi các thông tin về hoạt động giáo dục kỹ năng sống giữa các bộ phận trong trường, giữa các trường, các địa phương, các vùng trong nước,...

Giám sát, thúc đẩy, điều chỉnh việc thực hiện kế hoạch đã đề ra: Ban chỉ đạo dự giờ các tiết dạy có nội dung giáo dục kỹ năng sống,

tham dự các hoạt động có lồng ghép nội dung giáo dục kỹ năng sống. Tổ chức họp, trao đổi, rút kinh nghiệm. Theo dõi, đôn đốc, động viên giáo viên, nhân viên, cha mẹ của trẻ thực hiện đúng kế hoạch. Xử lý kịp thời, hiệu quả các tình huống trong quá trình thực hiện kế hoạch.

Tổ chức bồi dưỡng cho các lực lượng giáo dục: phó ban chỉ đạo thống kê trình độ của các lực lượng giáo dục về giáo dục kỹ năng sống cho trẻ ở các khía cạnh: kiến thức, kỹ năng, kinh nghiệm giáo dục kỹ năng sống; tìm hiểu nhu cầu nâng cao trình độ của các lực lượng giáo dục về giáo dục kỹ năng sống cho trẻ; xác định mục đích, nội dung, hình thức, điều kiện tập huấn, bồi dưỡng; và tổ chức tập huấn, bồi dưỡng và đánh giá chất lượng tập huấn, bồi dưỡng. Sử dụng các lực lượng giáo dục đã được bồi dưỡng, tập huấn làm nòng cốt trong hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ.

Tổ chức giao lưu học tập kinh nghiệm về giáo dục kỹ năng sống: hiệu trưởng tổ chức cho cán bộ quản lý, giáo viên, nhân viên, cha mẹ của trẻ giao lưu, trao đổi kinh nghiệm trong nội bộ trường mình và với các trường khác tại địa phương hoặc trong nước về hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ và tổ chức thi đua giáo dục kỹ năng sống cho trẻ.

Phát động phong trào, kích thích, động viên các lực lượng giáo dục thực hiện tốt kế hoạch đã đề ra: Ban chỉ đạo lập kế hoạch và tổ chức các phong trào thi đua giáo dục kỹ năng sống. Hỗ trợ các điều kiện cần thiết cho cấp dưới. Tìm hiểu tâm tư, nguyện vọng của giáo viên, nhân viên, cha mẹ của trẻ và khuyến khích họ thực hiện kế hoạch đúng tiến độ và có hiệu quả. Tuyên dương kịp thời các tập thể và cá nhân hoàn thành tốt nhiệm vụ [2, tr.15].

2.4. Kiểm tra, đánh giá việc thực hiện kế hoạch hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ mầm non

Trong hoạt động quản lý giáo dục, kiểm tra là một chức năng quan trọng và không thể thiếu; cần phải thực hiện chức năng này trong suốt quá trình quản lý và là chức năng của mọi

cấp quản lý [2, tr.15]. Ở trường mầm non, đây là chức năng của hiệu trưởng [6, tr.49].

Công tác kiểm tra là quá trình xem xét, đánh giá diễn biến cũng như kết quả các hoạt động giáo dục và điều kiện phục vụ dạy học, giáo dục trong nhà trường; Đồng thời, việc kiểm tra nhằm khuyến khích những nhân tố tích cực; phát hiện những sai lệch và đưa ra quyết định điều chỉnh nhằm phát triển nhà trường. Kiểm tra, đánh giá hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ ở trường mầm non bao gồm các công việc cụ thể sau:

Xác định mục đích, nội dung kiểm tra, đánh giá hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ: các nội dung cần kiểm tra, đánh giá trong hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ gồm: 1) Kiểm tra, đánh giá cán bộ quản lý, giáo viên trong quá trình tổ chức, thực hiện lồng ghép nội dung giáo dục kỹ năng sống trong các hoạt động dạy học – giáo dục trẻ, trong quá trình dạy học môn kỹ năng sống; 2) Kiểm tra, đánh giá cán bộ quản lý, giáo viên trong việc tổ chức các chuyên đề, hoạt động ngoại khóa, tổ chức giao lưu, trao đổi, thi tài giáo dục kỹ năng sống cho trẻ; 3) Kiểm tra, đánh giá cha mẹ của trẻ và các lực lượng giáo dục ngoài trường trong quá trình phối hợp với nhà trường tổ chức hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ.

Xây dựng và phổ biến các tiêu chí đánh giá: hướng dẫn, giải thích, trao đổi với các lực lượng giáo dục về các tiêu chí đánh giá; Phổ biến các tiêu chí đánh giá các lực lượng giáo dục trong các hoạt động dạy học kỹ năng sống, các hoạt động giáo dục có lồng ghép nội dung giáo dục kỹ năng sống.

Xác định các hình thức, phương pháp kiểm tra, đánh giá: sử dụng kết hợp các phương pháp kiểm tra, đánh giá trực tiếp và gián tiếp trong quá trình kiểm tra, đánh giá các lực lượng giáo dục trong tất cả các hoạt động giáo dục kỹ năng sống. Thực hiện kiểm tra định kỳ, kiểm tra đột xuất. Kiểm tra định kỳ hàng tháng các hoạt động dạy học, giáo dục có nội dung giáo dục kỹ năng

sống. Kết hợp với kiểm tra đột xuất việc thực hiện nhiệm vụ của các lực lượng giáo dục; kiểm tra, đánh giá ở tất cả các khâu: chuẩn bị, tổ chức, quy trình thực hiện các hoạt động dạy học và giáo dục kỹ năng sống, đánh giá kết quả giáo dục kỹ năng sống.

Tổng kết, nhận xét và rút kinh nghiệm: Nhận xét, tổng kết và rút kinh nghiệm tổ chức hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ sau mỗi tiết dạy học kỹ năng sống và sau mỗi hoạt động giáo dục có lồng ghép nội dung giáo dục kỹ năng sống; trong từng khối lớp, trong trường hoặc cụm trường.

Khen thưởng cá nhân và tập thể có thành tích tốt; nhắc nhở và phê bình cá nhân và tập thể chưa tốt: trên cơ sở của việc kiểm tra, đánh giá các lực lượng giáo dục tham gia hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ, hiệu trưởng đề nghị khen thưởng các cá nhân, tập thể có thành tích tốt trong quá trình tham gia hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho trẻ, có thể thực hiện ở cấp trường, quận/huyện, tỉnh thành hoặc quốc gia, và ngược lại.

Như vậy, công tác kiểm tra được xem là công đoạn cuối cùng của một chu trình quản lý, nhằm đánh giá thực chất hiệu quả của toàn bộ quá trình quản lý; đồng thời việc kiểm tra này cũng sẽ góp phần cho việc chuẩn bị tích cực cho kỳ kế hoạch tiếp theo. Nhà quản lý nếu thực hiện tốt các công tác kiểm tra và đánh giá một cách chuẩn xác trạng thái cuối cùng của hệ quản lý thì đến kỳ kế hoạch tiếp theo (năm học mới), việc soạn thảo kế hoạch sẽ thuận lợi, kế thừa được những mặt mạnh để tiếp tục phát huy; phát hiện được những lệch lạc, thiếu sót để khắc phục, uốn nắn, loại trừ...

Các chức năng quản lý có mối quan hệ chặt chẽ với nhau, tác động qua lại và thúc đẩy lẫn nhau, thậm chí đan xen vào nhau. Thực hiện tốt chức năng này là cơ sở, là điều kiện cho việc thực hiện chức năng tiếp theo. Việc phân chia các chức năng quản lý một cách riêng rẽ chỉ là tương đối, vì tất cả các chức

năng quản lý đều nằm trong nhau và chúng đều nằm trong bất kỳ chu trình quản lý nào. Nhà quản lý khi thực hiện bất kỳ chức năng nào đó phải phát huy hết ưu thế trội của nó và phối hợp chặt chẽ với các chức năng khác. Tổ hợp tất cả các chức năng quản lý tạo nên nội dung của quá trình quản lý.

3. KẾT LUẬN

Quản lý các hoạt động giáo dục nói chung theo tiếp cận của chức năng quản lý là một cách tiếp cận phổ biến; và quản lý hoạt động kỹ năng sống cho trẻ ở trường mầm non theo tiếp cận chức năng trong quản lý là cần thiết. Trong việc xây dựng kế hoạch, người quản lý ở

trường mầm non có thể thấy ngay được mục tiêu và cái nhìn tổng thể chương trình giáo dục kỹ năng sống cho trẻ. Người quản lý sẽ hình thành cơ cấu ban tổ chức (phân công, phân nhiệm cho các cá nhân); Quy định chức năng, nhiệm vụ từng bộ phận, mối quan hệ giữa các bộ phận trong việc thực hiện nhiệm vụ giáo dục kỹ năng sống cho trẻ. Người quản lý sẽ có thể vận dụng các phương pháp và nghệ thuật để điều hành, triển khai các hoạt động giáo dục kỹ năng sống một cách hiệu quả. Người quản lý thực hiện chức năng kiểm tra, nhằm đánh giá việc thực hiện các mục tiêu đề ra.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2019), *Quyết định số 3873/BGDĐT-GDMN về hướng dẫn thực hiện nhiệm vụ năm học 2019-2020 đối với giáo dục mầm non*, ngày 26 tháng 8 năm 2019, Hà Nội.
- [2] Phạm Thị Châu (2009), *Giáo trình Quản lý giáo dục mầm non*, Nxb Giáo dục Việt Nam, Hà Nội.
- [3] Bùi Hiền, Nguyễn Văn Giao, Nguyễn Hữu Quỳnh, Vũ Văn Tảo (2001), *Từ điển Giáo dục học*, Nxb Từ Điển Bách Khoa, Hà Nội.
- [4] Trần Kiêm (2006), *Khoa học quản lý giáo dục – Một số vấn đề lý luận và thực tiễn*, Nxb Giáo dục, Hà Nội.
- [5] Nguyễn Thị Mỹ Lộc, Đinh Thị Kim Thoa (2012), *Giáo dục kỹ năng sống và giá trị sống*, Tài liệu tập huấn cán bộ quản lý và giáo viên Trung tâm giáo dục thường xuyên, Vụ giáo dục thường xuyên, Hà Nội.
- [6] Chu Mạnh Nguyên (2005), *Giáo trình bồi dưỡng hiệu trưởng trường mầm non*, Nxb Hà Nội.

Ngày nhận bài: 06-7-2021. Ngày biên tập xong: 15-7-2021. Duyệt đăng: 24-7-2021